

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

Beställning av XLPM- program för Klimatneutral kommunkoncern 2030

Innehållsförteckning

1. Programmets vision och strategiska koppling.....	1
2. Påverkande omgivning, samordning och risker.....	7
3. Organisation, rapportering och överlämning	7
4. Referenser	8

Notera att denna beställning avser ett program i enlighet med projektmetodiken XLPM. Det är inte ett ytterligare strategiskt program liknande det Miljöstrategiska, Sociala hållbarhets- eller Näringslivsprogrammet utan är en del av genomförandet av det Miljöstrategiska programmet.

1. Programmets vision och strategiska koppling

1.1. Programmets vision

Programmets målsättning är att Gävle kommunkoncern ska vara klimatneutral år 2030.

Med klimatneutral menas att utsläppen av växthusgaser från kommunkoncernens aktiviteter är lika eller lägre jämfört upptaget av växthusgaser från kommunkoncernens aktiviteter. Med aktiviteter menas både egna utförda aktiviteter såväl som upphandlade aktiviteter och beräknas enligt vedertagen internationell standard.

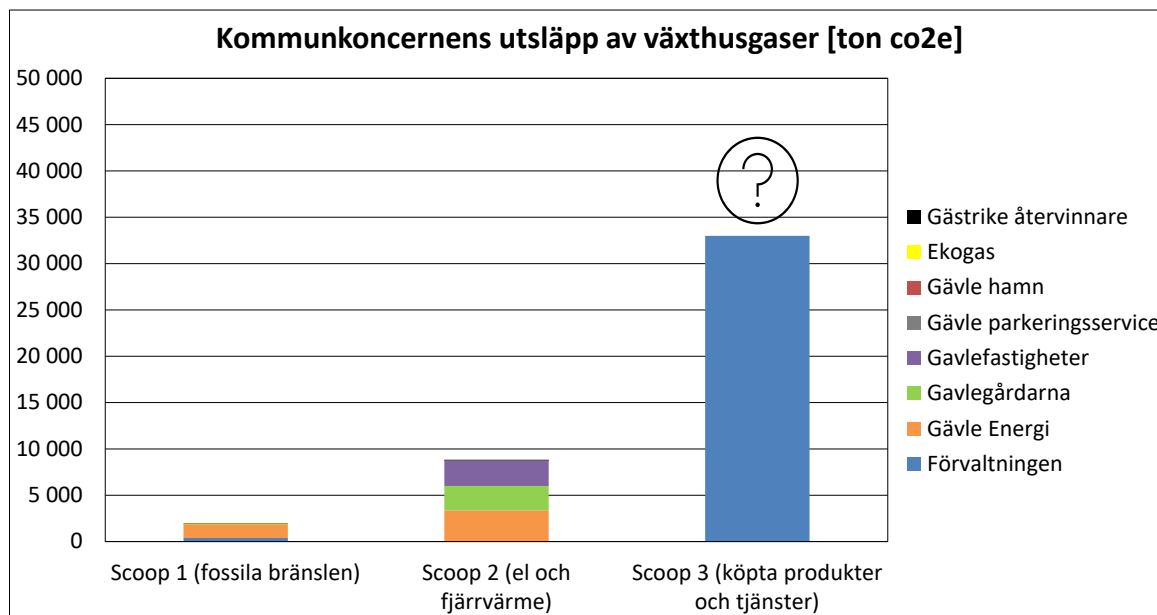
Organisationers utsläpp mäts i enlighet med ett internationellt vedertaget ramverk, The Greenhouse Gas Protocol, GHG-protokollet. Dessa mätningar görs genom att organisationers alla inköp analyseras och beräknas till växthusgasutsläpp samt kategoriseras i Scoop 1, 2 och 3. I Scoop 1 ingår förbränningen av fossila bränslen i egna fordon samt utsläpp från industriella processer. I Scoop 2 ingår inköpt energi såsom el och fjärrvärme. I Scoop 3 ingår indirekta utsläpp från leverantörskedjor, till exempel inhandlade varor och transporter.

I syfte att beskriva hur detta kan användas för att göra Gävle kommunkoncern klimatneutral följer här en beskrivning av nuläge gällande dessa mätningar och hur de skulle kunna användas. En tidigare mätning för Gävle kommuns förvaltning i kombination med de kommunala bolagens och förvaltningens rapportering till Gävle klimatavtal redovisas i Figur 1 nedan. Mätningen för Gävle

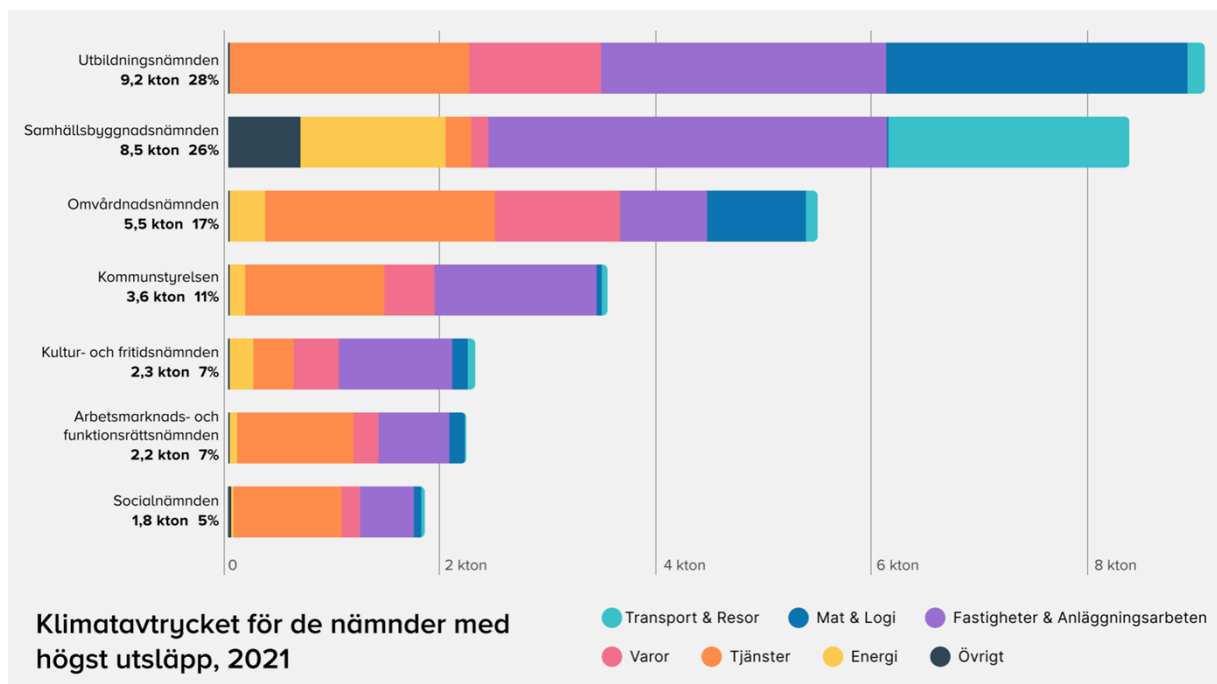
Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

kommuns förvaltning kan även fördelas per nämnd och utsläppskategori, Figur 2 nedan. Utsläppen kan även jämföras med den befintliga ekonomiska kostnaden som ger upphov till dessa utsläpp, vilket ger indikationer om hur områden och åtgärder kan prioriteras, se Figur 3 nedan. För det fortsatta arbetet behöver dessa data uppdateras och mätas samt följas både enhetligt och kontinuerligt över koncernen, vilket ingår i förväntningarna på detta program, beskrivet under rubrik 1.3.1. nedan.

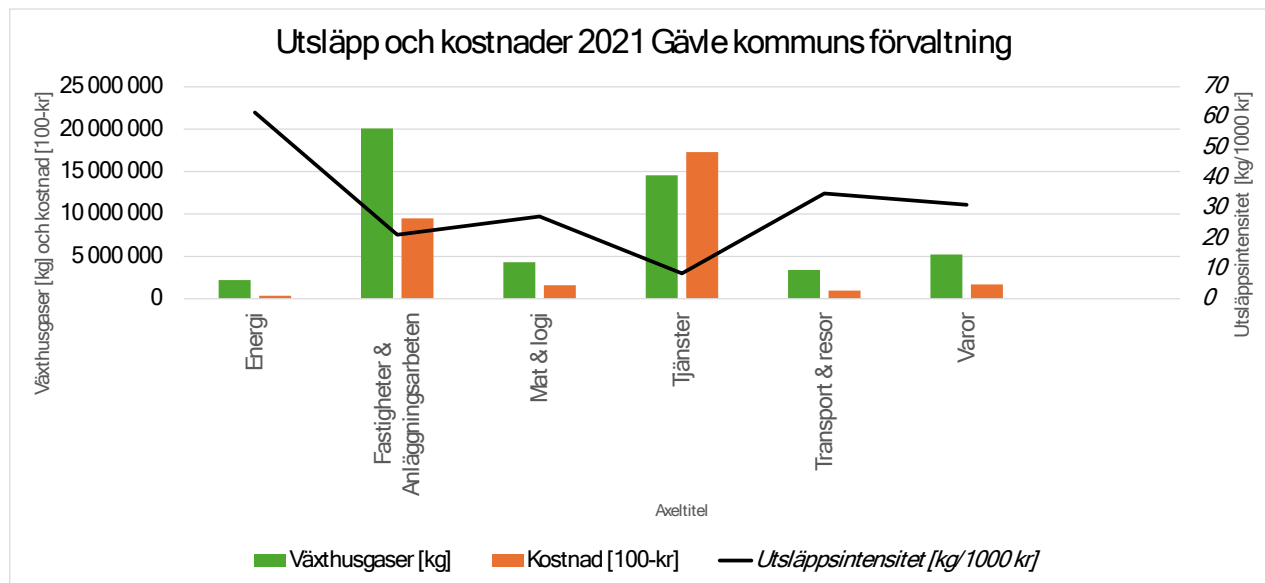

Figur 1. Gävle kommunkoncerns utsläpp enligt GHG-protokollet och scoop 1, 2 och 3. Scoop 3 har endast data för förvaltningen, vilket gör att dessa utsläpp är större för kommunkoncernen vilket illustreras i figuren med frågetecknet. Källa: Sammanställning gjord av Gävle kommun med utgångspunkt från rapporter till Gävle klimatavtal samt sammanställning från Svalna för Scoop 3 avseende förvaltningens utsläpp.

Skapad av	Dokument-ID		
Godkänd av	Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum	Rev.	Referens
	2026-09-15		26KS49

Figur 2. Utsläpp av växthusgaser per nämnd Gävle kommun, fördelat per utsläppskategori. Källa: Svalna 2021.

Figur 3. Utsläpp av växthusgaser och tillhörande kostnad per utsläppskategori, Gävle kommun. Källa: Svalna 2021.

I nämndsfordelningen ovan framgår till exempel att Utbildningsnämnden och Omvårdnadsnämnden har utsläpp med anledning av matkonsumtion vilket föranleder att dessa nämnder och sektorer skulle vara aktuella för att utvärdera åtgärder för hur dessa kan minskas. Vidare har alla nämnder utsläpp med anledning av fastigheter vilket troligen härrör till fastigheter som ägs av Gavlefastigheter i stor utsträckning, detta antyder att befintliga fastigheter har en central roll i att minska utsläppen.

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

Vidare har Samhällsbyggnadsnämnden påtagliga utsläpp från transporter men inte övriga nämnder, vilket antyder att arbetet bör prioriteras utifrån Samhällsbyggnadsnämndens aktiviteter och behov.

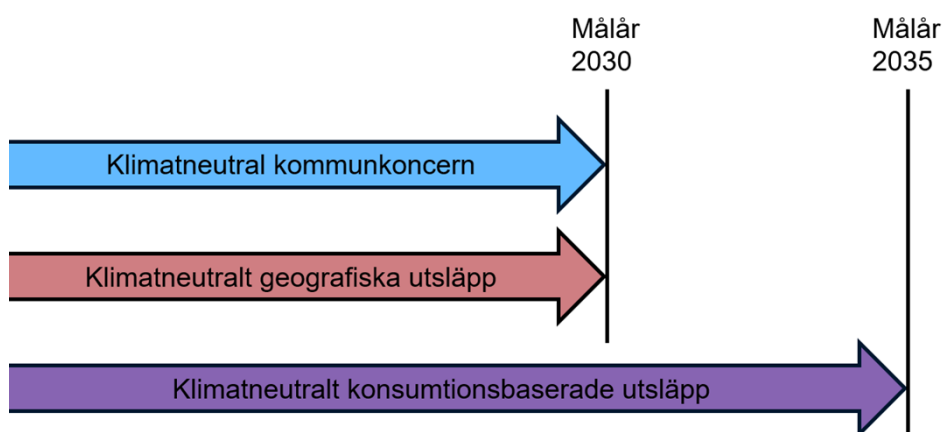
Figur 3 visar att till exempel tjänster står för en förvisso stor mängd utsläpp men eftersom intensiteten är låg kan effektiviteten i åtgärder kanske vara lägre varför det bör prioriteras lägre. Transport och resor står för en relativt liten andel utsläpp men till hög utsläppssintensitet vilket antyder att små åtgärder kan skapa stor effekt.

Syftet med arbetssättet är således att skapa en tydlig bild av vilka områden Gävle kommunkoncern bör prioritera och på lika sätt vilka områden som kan prioriteras bort, baserat på ett tydligt underlag.

1.2. Strategisk koppling

Programmets visionen är en del i Gävle kommuns mål att bli en klimatneutral kommun. Målsättningen enligt Miljöstrategiskt program (dnr 25KS95) är att Gävle kommun ska bli klimatneutral till år 2035 både avseende geografiska och konsumtionsbaserade utsläpp samt att Gävle kommunkoncern ska gå före och visa vägen. Gävle kommuns ingående av Viable Cities klimatkontrakt (dnr 24KS283) och Net Zero Cities (dnr 24KS136) justerar dock det geografiska målet till år 2030. Målsättningarna beskrivs översiktligt i Figur 4 nedan. Programmet syftar till att uppfylla Kommunfullmäktiges beslut att ”ge Kommunstyrelsen i uppdrag att fokusera och utveckla kommunkoncernens arbetet med sina egna utsläpp för att nå Kommunfullmäktiges mål om klimatneutralitet.” (26KS25).

Gävle kommun har arbetat med att reducera utsläppen av växthusgaser sedan det första Miljöstrategiska programmet antogs 2013 och målen samt arbetssätten har utvecklats och förtydligats kontinuerligt. Detta program är nästa steg i denna utveckling för att öka råidigheten, effektiviteten och mätbarheten samt förenkla och tydliggöra arbetssätt.

Figur 4. Översiktlig beskrivning av målsättningarna för klimatneutralitet för Gävle kommun.

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

1.3. Förväntningar, avgränsningar och kostnader

1.3.1. Förväntningar på programmet

1. Att kommunkoncernen är klimatneutral vid 2030 års utgång.
2. Identifiera och analysera kommunkoncernens utsläppskällor.
3. Utvärdera, prioritera och föreslås kommunala åtgärdsförslag för att minska utsläppen, och/eller öka upptaget, av växthusgaser.
4. Utvärdera effekterna av åtgärderna.
5. Analyser och utvärderingar ska vara i enlighet med GHG-protokollet och anpassade för framtida CSRD-rapportering samt vara ett underlag för detta arbete framåt.
6. Förenkla, förtydliga och effektivisera Gävle kommuns arbete med klimatneutralitet.
7. Att programmet utforskar hur styrning och arbetssätt med klimatneutralitet för geografiska och konsumtionsbaserade utsläpp kan utvecklas framåt.
8. Programmet utförs i enlighet med XLPM. Programplan med utförlig beskrivning av leveranser, tider, ansvar, effekthemtagning, etcetera ska tas fram efter beslut om denna beställning.

1.3.2. Fördelar och förväntningar på deltagande sektorer, bolag och förbund

Deltagande sektorer/bolag/förbund kan förvänta sig följande fördelar:

1. Förenkling av koncernarbetet med klimat med minskad administration och rapportering.
2. Tydlighet i vad som förväntas av respektive sektor, bolag och förbund inom klimatarbetet och hur de bidrar till Gävle kommuns övergripande vision. Tydlighet i vad som inte behöver prioriteras.
3. Möjlighet till koncerngemensamma avvägningar inför beslut kopplat till klimatåtgärder.
4. Underlag för CSRD- rapportering.
5. Tydlighet i effekter av utförda åtgärder och synergier av klimatkrav i upphandlingar samt gemensamt system för mätning och uppföljning.

Samtliga sektorer, bolag och förbund som ingår i arbetet förväntas aktivt bidra till dess förverkligande. Förväntningarna beskrivs enligt följande:

1. Delta i arbetet att etablera organisation och arbetssätt samt identifiera, utvärdera, beskriva och prioritera åtgärdsförslag.
2. Delta i styrgruppen och bidra till att bereda samt besluta om åtgärder.
3. Delta i genomförandet av åtgärder. Deltagandet ska beskrivs i åtgärdsförslaget och beslutas separat.
4. Tillhandahålla underlag för utvärdering av utsläppskällor, primärt genom delandet av utbetalda fakturor.

Bedömning av antal timmar som förväntas i deltagandet specificeras i den programplan som tas fram då programmet startas.

1.3.3. Avgränsningar

I programmet ingår inte åtgärdsförslag som syftar till att minska de geografiska eller konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser. Det gäller till exempel åtgärder såsom utbyggnad av cykelvägar i syfte att minska biltrafiken, kampanjer som riktar sig mot medborgare, direkta åtgärder för industrin, matvanor för medborgare med mera. Dessa åtgärder hänvisas till respektive

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

nämnd/bolag/förbund alternativt Gävle klimatavtal samt arbete enligt Viable Cities och Net Zero Cities.

1.3.4. Programmetts kostnad

Att utvärdera utsläppskällor och åtgärdernas effekt görs genom en extern programvara alternativt konsultstöd. Kostnaden finansieras initialt av Kommunstyrelsen och via externa medel från Tillväxtverket genom en ERUF-ansökan.

Kostnaderna för åtgärder är idag inte känd då det behöver utvärderas och beslutas per åtgärd. Möjlighet till extern finansiering ska identifieras i åtgärdsförslagen i syfte att öka effektiviteten per investerad kommunal krona.

Deltagande personal finansieras av respektive sektor/bolag/förbund.

1.3.5. Programmetts leveranser

1. Utvärdering av kommunkoncernens befintliga utsläppskällor med tillhörande befintliga kostnader. Uppdateras minst årligen.
2. Sammanställning av åtgärdsförslag med prioritering, vilket är ett material som kommer utvecklas kontinuerligt.
3. Utförliga beskrivningar per åtgärdsförslag med minskning av utsläpp, kostnad/besparing för utförande samt finansiering, beskrivning av medfördelar, tider för utförande och effekthemtagning.
4. Uppföljning av utförda åtgärder och dess påverkan på utsläppen av växthusgaser.

1.4. Programmetts arbetssätt

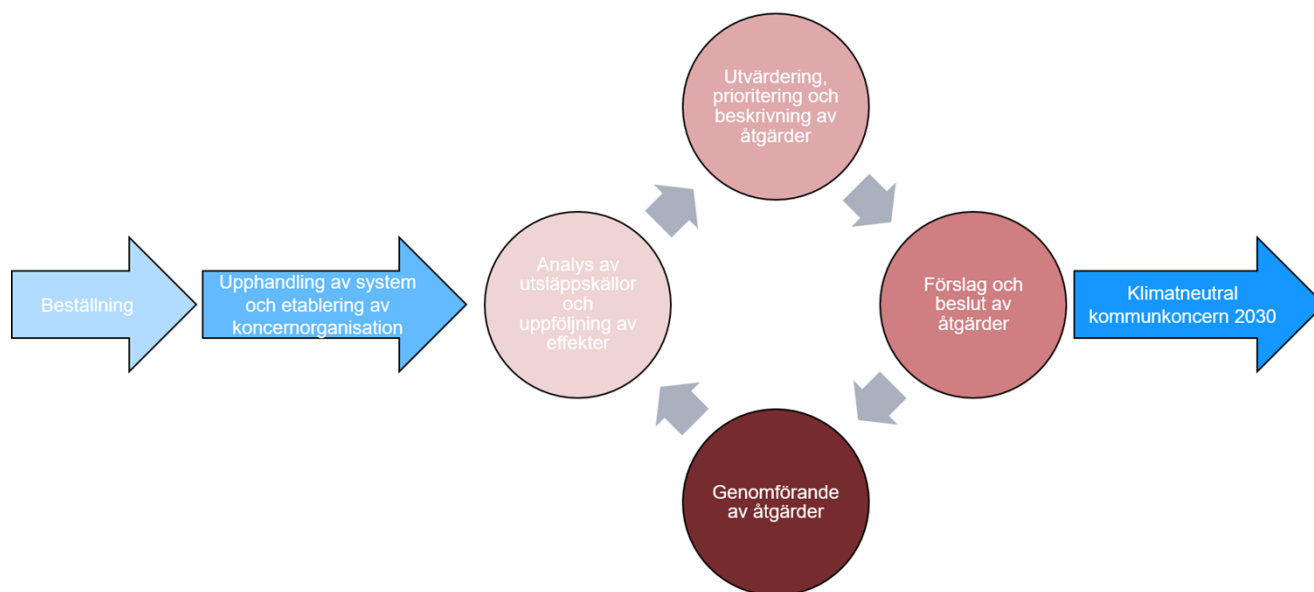
Efter beslut av denna beställning påbörjas upphandling av system och etablerande av en koncerngemensam organisation. Denna organisation ska arbeta enligt en cykel av:

1. Analys av utsläppskällor och sedemera uppföljning av effekter på utföra åtgärder.
2. Utvärdera, prioritera och beskriva åtgärder.
3. Lämna förslag på åtgärder som beslutas i enlighet med reglemente och delegationsordning.
4. Genomförandet av åtgärder utförs sedan som separata projekt eller uppdrag av organisation beskriven i åtgärdsförslaget.

Programmetts arbetssätt beskrivs översiktligt enligt Figur 5 nedan.

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

Figur 5. Programmets arbetscykel för att uppnå klimatneutral kommunkoncern 2030. Den röda cykeln är cirka 1 år lång.

Åtgärder beslutas av i enlighet med gällande reglementen och delegationsordningar. Åtgärderna ska eftersträva enhetlighet över kommunkoncernen i till exempel kravställan i upphandlingar och eftersträva en likställighet med andra stora upphandlande aktörer i samhället, i syfte att möjliggöra och förenkla näringslivets omställning.

Åtgärder ska prioriteras utifrån:

- Minskning av växthusgasutsläpp i kg.
- Kostnad eller besparing för genomförande i kr med finansieringsförslag.
- Beskrivning av medfördelar såsom näringslivsutveckling, beredskap, luftkvalitet, klimatanpassning, biologisk mångfald, hälsa med mera.

En central del i åtgärderna är att ställa lämpliga krav i upphandlingar, säkerställa att de följs samt att samla in och följa leverantörernas klimatdata. Varje åtgärdsförslag ska beskriva lämplig kravställning, hur uppföljning ska ske och hantering av klimatdata så att åtgärderna både ger efterfrågad effekt och att denna kan följas. Arbetet med kravställning samordnas med Inköp och Upphandlingsenheten.

1.5. Programmets prioritering

Programmet ska prioritera åtgärder som ger största minskning av utsläpp per krona och i synnerhet åtgärder som även innebär ekonomiska besparingar.

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

2. Påverkande omgivning, samordning och risker

2.1. Påverkande omgivning

Åtgärderna behöver ta särskild hänsyn till alterantivt samordna sig med

1. Näringslivets möjlighet att uppfylla kraven.
2. Reglementen, ägardirektiv med mera för respektive nämnd, bolag och förbund.
 1. Gällande lagar och regelverk.
 2. Gävle klimatavtal.
 3. Viable Cities
 4. Net Zero Cities
 5. Nämnder, bolag och förbunds egna initiativ inom klimatneutralitet.

2.2. Risker

Följande risker har identifierats:

1. Nämnd, bolag eller förbund anser sig ej vara berörda av programmets arbete och avstår därför från att delta.
2. Personal från nämnder, bolag och förbund har ej möjlighet att delta i arbetet.
3. Förslag på åtgärder genomförs ej på grund av ekonomiska eller andra skäl.
4. Uppföljningen av åtgärdernas effekter blir osäker eller med för lång tid från utförande till uppföljning att resultatet blir otydligt.
5. Förväntan är för stor eller programmet erhåller ej tillräckliga resurser för att uppfylla målsättningen om klimatneutral kommunkoncern 2030.

Samtliga risker ovan kan leda till att förväntan på programmet och dess vision inte kan uppfyllas. Risker och eventuellt utfall av dessa rapporteras löpande till sponsor och styrgrupp för programmet som ansvarar för hantering.

3. Organisation, rapportering och överlämning

3.1. Ingående delar av Gävle kommunkoncern

Programmet omfattar följande sektorer och bolag, med dess dotterbolag:

1. Sektor Styrning och Stöd
2. Sektor Livsmiljö
3. Sektor Velfärd
4. Sektor Utbildning
5. AB Gavlegårdarna
6. Gavlefastigheter Gävle kommun AB
7. Gävle Hamn AB

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

8. Gävle Parkeringsservice AB
9. Gävle Energi AB

Övriga organisationer kan delta i programmet på lika villkor om de beslutar så enskilt. Det gäller Gästrike/Gävle vatten AB, Svenska kommunförsäkrings AB, Gästrike Återvinnare, Gästrike Räddningstjänstförbund och Samordningsförbundet Gävleborg.

3.2. Programmets organisation

Programmet ska organiseras med deltagare från ingående bolag, sektorer och förbund. Primärt ska sektorer, bolag eller förbund med störst rådighet för respektive utsläppskategori vara ansvariga för delområdet.

Programledaren har mandat att starta och avsluta projekt eller uppdrag inom programmet för genomförandet av beslutade åtgärder, i dialog med programsponsor. Åtgärder beslutas i enlighet med gällande reglemente och delegationsordning.

3.3. Programmets rapportering

Programledaren ska löpande rapportera framdriften av arbetet till Programsponsor och styrgrupp. Ordningen fastställs av Programsponsor i dialog med styrgrupp.

Brist på beslut, ekonomiska medel, personal eller stora risker ska eskaleras till programsponsor och styrgrupp.

Uppföljning av effekter, det vill säga minskade utsläpp av växthusgaser, ska minst ske årsvis.

För att programmet ska kunna uppfylla förväntan att "Förenkla, förtydliga och effektivisera Gävle kommuns arbete med klimatneutralitet", se rubrik 1.3.1. Förväntningar på programmet ovan, kommer programmet:

- Ta initiativ för att förenkla klimatredovisningen i miljöbokslutet med förslag på alternativa redovisningsmetoder och minska uppföljning av nämnder, bolags och förbunds egna initiativ.
- Eftersträva en enhetlig styrning av detta program samt initiativen i Viable Cities, Net Zero Cities, Gävle klimatavtal.

3.4. Programmets överlämning

Programmets målsättning är att Gävle kommunkoncern ska vara klimatneutral år 2030. Därefter ska vid behov en överlämning ske av arbetssätt till linjeorganisationen.

Skapad av	Dokument-ID Programbeställning Klimatneutral kommunkoncern		
Godkänd av Kommunstyrelsen Gävle kommun	Datum 2026-09-15	Rev.	Referens 26KS49

4. Referenser

Miljöstrategiskt program 25KS95.

